

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ТА ЮВІЛЕЇ

До 100-річчя Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, 80-річчя кафедри судової медицини і 25-річчя факультету підвищення кваліфікації викладачів

В.Д. Мішалов

**Кафедра судової медицини НМАПО імені П.Л. Шупика: історія та здобутки
Завідувачі кафедри:**

1938–1972 рр.- професор А.М. Гамбург;

1972–1987 рр.- професор В.П. Хоменок; 1987–2006 рр. — професор Ю.П. Шупик; з

2006 р.- професор В.Д. Мішалов

Кафедра судової медицини створена у 1938 році. Організатор і перший завідувач кафедри — професор А.М. Гамбург. Довоєнними базами кафедри були - Київський міський судово-медичний морг (вул. Мечникова, 5) та міська судово-медична амбулаторія (Бесарабська площа, будинок ринку), а першими викладачами (за сумісництвом) — Шкаравський Ф.І. і Ведриган Г.І. В той час на кафедрі проводились цикли спеціалізації і удосконалення експертів з судової медицини, на кожному циклі навчалось до 10 лікарів.

Професор А.М. Гамбург

На період Другої світової війни кафедра призупинила свою діяльність, а у серпні 1944 р. відновила свою роботу. До 1 вересня 1945 р. на кафедрі працювала тільки її завідувачка професор А.М. Гамбург. З вересня 1945 р. на кафедрі почала працювати на півставки лікар О.А. Грищенко, а в 1947 р. на півставки асистента — військовий судово-медичний експерт — полковник медичної служби Ф.І. Шкаравський.

У 1948 р. для спеціалізації і удосконалення з судової медицини наказом МОЗ СРСР прикріплені судово-медичні експерти БРСР, МолдРСР і частково — РРФСР. З 1951 р. кафедра почала приймати на навчання також курсантів із Азербайджанської, Туркменської, Узбекської і Таджикиської союзних республік.

До 1948 р. комплектування курсів ускладнювалось у зв'язку з нестачею судово-медичних експертів в Україні, що змусило кафедру проводити короткострокові цикли спеціалізації тривалістю 2–3 місяці. У 1948 р. термін спеціалізації був встановлений до п'яти місяців, а удосконалення — до чотирьох.

У 1948 р. окрім О.А. Грищенко на кафедрі працювала Т.О. Будак, в жовтні 1949 р. — В.А. Журавльова (замість Ф.І. Шкаравського), після від'їзду В.А. Журавльової до Одеси посаду асистента зайняв В.І. Добряк.

У подальшому, окрім вказаних викладачів, на кафедрі працювали: Г.І. Ведриган (асистент, 1947–1949), Б.З. Кабаков (аспірант 1950–1953, асистент 1967–1968), аспіранти С.С. Кравець (1950–1953), А.І. Муханов (1951–1954), А.І. Гурьянов (1953–1956), асистент О.Я. Криштул (1963–1964), доцент кафедри В.Г. Бурчинський (1963–2012) - начальник Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України з питань судово-медичної експертизи (2006–2016), Н.Н. Іванова (1965–1966), К.С. Свід (1966–1967), аспіранти А.П. Цикунов (1967–1970) і Ф.П. Кривко (1967–1969), асистент Ю.М. Коваленко (1971–

1972), Т.В. Хохолева (аспірант, 1975-1978; асистент, 1978-1984; старший викладач, 1984-1987; доцент з 1987-по тепер. час - заступник декана 1987-1997), старший викладач А.Є. Лапко (1981-1983) та В.І. Горін (1987-1995).

У 1970 р. на кафедрі було встановлено другу посаду професора, яку зайняв начальник судово-медичної лабораторії Київського військового округу д.мед.н. В.П. Хоменок, який у 1972 р. після виходу на пенсію професора А.М. Гамбург, став завідувачем кафедри і очолював її до червня 1987 року. У цей період на кафедрі працювали: з липня 1987 р. кафедрою завідував професор Ю.П. Шупик — в минулому аспірант кафедри (1959), асистент (з 1960 р.), доцент (з 1966 р.), професор кафедри (1977-1987). Автор понад 100 наукових праць, до 2006 р. — начальник Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України зі спеціальності «судово-медична експертиза».

Професор В.П. Хоменок

Професор Ю. П. Шупик

У 1965 р. кафедра отримала нове приміщення по вул. Оранжевій, 9. Заняття по судово-медичному дослідженню трупів проводились секційних залах, оснащених сучасними на той час столами, освітленням. Огляд живих осіб проводився на базах бюро, де мало місце все необхідне для кваліфікованого обстеження постраждалих, звинувачених та інших осіб.

У теперішній час базами кафедри є: ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України», Київське міське клінічне бюро судово-медичної експертизи. Кафедра має повну можливість використовувати у процесі навчання слухачів (лікарів судово-медичних експертів) апаратуру навчальних баз, а також залучати до проведення занять з ними за окремими розділами судової медицини найдосвідченіших експертів бюро.

З лютого 2006 р. кафедрою завідує професор В.Д. Мішалов, який є автором більше 200 наукових і навчально-методичних праць, серед них – 150 публікацій у вітчизняних і закордонних наукових фахових виданнях, 2 монографії, підручник «Судова медицина», 9 навчальних посібників, виданих з грифами МОЗ і МОН України, 12 методичних рекомендацій, затверджених МОЗ України, 30 патентів на винаходи. За станом на 2017 р. під керівництвом В.Д. Мішалова захищені 15 кандидатських і 2 докторських дисертації. Має вищу кваліфікаційну категорію зі спеціальності «судово-медична експертиза».

За період завідування кафедрою професором В.Д. Мішаловим на кафедрі працювали і працюють до нинішнього часу науково-педагогічні працівники: професор Ю.П. Шупик (помер у грудні 2013 р.), доценти В.Г. Бурчинський (на кафедрі з 1963 р.), Т.В. Хохолева (на кафедрі з 1975 р.), доцент О.О. Гуріна (на кафедрі з 1995 р.), асистент В.Л. Кондратенко (з 2001 по 2008 р.), доценти Г.А. Зарицький (з 2008 по 2014 р.), О.Ю. Петрошак (з 2008 р.), асистент А.О. Плетенецька (з 2014 р.), а також ст. лаборант Т.І. Корнієнко (на кафедрі з 1977 по 2014 р.), лаборант О.А. Гагіч (з 1998 р.), лаборант Р.Є. Ільченко (з 2014 р.).

Доцент Т.В. Хохолева є завідувачкою організаційно-методичного відділу ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України»; член методичної ради і експертно-кваліфікаційної комісії ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України»; член методичної ради при Київській міській адміністрації з питань судово-медичної експертизи; член робочої групи при Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я для напрацювання проекту закону про Національне бюро судово-медичної експертизи України.

На кафедрі проводиться підготовка лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, а також лікарів судово-медичних експертів на циклах тематичного удосконалення «Судово-медична експертиза транспортної травми», «Судово-медична експертиза черепно-мозкової травми» (очні, очно-заочні з елементами дистанційного навчання

та виїзні), «Вибрані питання судово-медичної експертизи» для викладачів ВМНЗ освіти, «Актуальні питання практичної підготовки лікарів інтернів з судово-медичної експертизи» (для керівників інтернів на базах стажування); спеціалізації; стажування та передатестаційних циклах за фахом «судово-медична експертиза». В процесі навчання використовуються всі види контролю знань. Заняття здійснюються за навчальними планами та програмами, авторами яких є науково-педагогічні працівники кафедри.

З лікарями, що навчалися на кафедрі, підтримується зворотній зв'язок у вигляді консультацій, які вони отримують від викладачів кафедри з різних питань, в тому числі і з наукових.

Основним науковим напрямком діяльності кафедри в останні роки є «Вогнепальна травма: морфологічні, медико-криміналістичні особливості ушкоджень та критерії їх утворення» з термінами виконання 2015-2019 р.р. Відповідно до наказу НМАПО імені П. Л. Шупика від 01.07.2014 р. №2632, було затверджене «Положення про наукові школи у НМАПО імені П. Л. Шупика...». Виходячи із відповідності вимогам наведеного «Положення...», кафедра судової медицини була визнана як наукова школа з судової медицини, що розвивається. Основні напрямки школи: 1) диференційна діагностика раптової смерті внаслідок гострої ішемічної хвороби серця, дисплазії сполучної тканини, хронічних наркотичних та алкогольних інтоксикацій і дії міорелаксантів за морфологічними, біохімічними та біофізичними змінами міокарда; 2) вогнепальна травма: морфологічні та медико-криміналістичні особливості ушкоджень; 3) судово-медична ідентифікація невідомих осіб, що загинули, та живих осіб: ДНК-аналіз, визначення одонтологічного статусу, дослідження дерматогліфічних особливостей кисті і стопи, можливості ототожнення особи, що скоїла злочин.

При академії функціонує спеціалізована вчена рада Д 26.613.03 по захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальності 14.01.25 – судова медицина. Голова спеціалізованої вченої ради професор В. Д. Мішалов (з 2008 р.). Всього захищено 77 докторських та кандидатських дисертацій.

Науково-педагогічні працівники кафедри постійно виконують експертно-консультаційну роботу у складі експертних комісій ДУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України», надають консультативну допомогу слідчо-судовим органам.

Кафедра у великому обсязі виконує спільну роботу з судово-медичними установами України. У 1992 р. в Україні була започаткована діяльність Асоціації судових медиків, створений Статут, зареєстрований Міністерством юстиції України 11 березня 1993 р. 19 грудня 2009 року у м. Дніпропетровську відбулася звітно-виборча конференція Асоціації судових медиків України, на якій головою асоціації було обрано В.В. Войченка – начальника Дніпропетровського обласного бюро судово-медичної експертизи, а заступником голови асоціації обрано В.Д. Мішалова – завідувача кафедри судової медицини НМАПО імені П.Л. Шупика.

З 1993 року кафедра судової медицини була включена до складу факультету підвищення кваліфікації викладачів (ФПКВ). Першим деканом факультету був професор О.П. Мінцер, наступним – професор С.В. Видиборець, а з 2016 року деканат ФПКВ очолює д.біол.н., доцент Л.Ю. Бабінцева.

За участю декану ФПКВ д.біол.н., доцента Л. Ю. Бабінцевої на кафедрі судової медицини проводились вступні конференції циклів тематичного удосконалення, інтернатури, засідання вченої ради факультету.

Декану ФПКВ систематично здійснюється надання інформації щодо аналізу моніторингових заходів, проведених на кафедрі і пропонуваніх корегуючих дій до відповідних структурних підрозділів. В цілому, це підвищує якість навчально-методичної, наукової і лікувально-діагностичної (експертної роботи) НПП кафедри судової медицини.